

ingediend op **1840** (2023-2024) – Nr. 3
27 februari 2024 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Economie, Werk,
Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Alessia Claes

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Loes Vandromme, Katrien Schryvers, Kurt Vanryckeghem,
Robrecht Bothuyne, Peter Van Rompuy en Vera Jans

over arbeidsmatige activiteiten (AMA)

Documenten in het dossier:

- 1840** (2023-2024) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving
- Nr. 2: Verslag van de hoorzitting

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;

Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;

Maurits Vande Reyde, Bart Van Hulle;

Meyrem Almaci, Imade Annouri;

Thijs Verbeurgt.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;

Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;

Stijn De Roo, Loes Vandromme;

Steven Coenegrachts;

Johan Danen, Björn Rzoska;

Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking	6
Gebruikte afkortingen	8
Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 7 december 2023 werd de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Loes Vandromme, Katrien Schryvers, Kurt Vanryckeghem, Robrecht Bothuyne, Peter Van Rompuy en Vera Jans over arbeidsmatige activiteiten (AMA) toegelicht in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie.

De getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](https://www.vlaamsparlement.be) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

Op 1 februari 2024 werd over deze conceptnota een hoorzitting georganiseerd. Daarover wordt verslag uitgebracht in *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1840/2.

1. Toelichting

Loes Vandromme licht de conceptnota toe. Ze start met een situering van arbeidszorg en arbeidsmatige activiteiten. De Ronde Tafel Arbeidszorg definieert deze begrippen als volgt: "de methodiek waarbij onbetaalde arbeid gecombineerd wordt met zorg op maat voor mensen die om medische, mentale, psychische, psychiatrische, sociale of multiproblematiek niet, nog niet of niet meer op de betaalde arbeidsmarkt terecht kunnen". Sommige groepen hebben een grotere afstand tot de arbeidsmarkt en daarvoor moet er voldoende aandacht en zorg zijn. Die problematiek ligt Loes Vandromme na aan het hart.

AMA Sociale Economie en AMA Welzijn

Er zijn twee vormen van arbeidsmatige activiteiten, met name AMA Sociale Economie (of AMA WSE) en AMA Welzijn (of AMA WVG):

- De deelname aan arbeidsmatige activiteiten in AMA Sociale Economie duurt zo lang als nodig en zo kort als mogelijk. De deelnemers moeten wel in staat zijn minstens 12 uur per week deel te nemen aan de activiteiten. De activiteiten kunnen gradueel worden opgebouwd en op die manier kunnen gradueel drempels worden weggenomen om stappen naar betaald werk te zetten.
- Het aanbod van AMA Welzijn bestaat uit een vrijwillige, onbezoldigde bezigheid voor personen die door een MMPPS-problematiek niet, nog niet of niet meer terechtkunnen in het reguliere of beschutte tewerkstellingscircuit. AMA Welzijn is evenwel niet combineerbaar met dagondersteuning en begeleid werken binnen het aanbod van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap en dat zowel bij rechtstreeks toegankelijke hulp als bij niet-rechtstreeks toegankelijke hulp via een persoonsvolgend budget. De deelnemer aan arbeidsmatige activiteiten verricht onbezoldigd arbeidsmatige activiteiten bij een werkpost. De arbeidszorg zelf wordt gezien als finaliteit.

Arbeidszorgmedewerkers en -initiatieven

In 2020 waren er 6343 actieve arbeidszorgmedewerkers. De gemiddelde leeftijd bedroeg 42,4 jaar en het merendeel waren mannen (61,6 procent).

Het hoofdkomen van de arbeidszorgmedewerker is vaak een ziekte-uitkering (28,5 procent) of een werkloosheidsuitkering (28,1 procent).

De hoofdproblematiek van de arbeidszorgmedewerker is psychisch of psychiatrisch van aard (41,4 procent). Soms hebben mensen ook een verstandelijke beperking (22,6 procent). Het merendeel van de mensen heeft echter een multiproblematiek.

Er zijn 139 aanbieders van arbeidszorginitiatieven. De meeste initiatieven worden genomen door maatwerkbedrijven.

Op vraag van de POM West-Vlaanderen is er in West-Vlaanderen een onderzoek gedaan door de UCLL.¹ Het gaat om een onderzoek naar de meerwaarde voor de arbeidzorgmedewerkers zelf, voor de arbeidsmarkt en bij uitbreiding voor de bredere maatschappij. De conclusie is dat arbeidzorg een essentiële schakel is in de opstap naar werk en een groot vangnet voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Probleemstelling

De indieners van de conceptnota stelden een aantal problemen vast, met name:

- Het landschap aan maatregelen en arbeidzorginitiatieven is versnipperd. De initiatieven werken vaak naast elkaar.
- Het onderscheid tussen AMA Sociale Economie en AMA Welzijn is in de praktijk moeilijk te maken.
- Er waren initiatieven in het recente verleden om de schotten tussen beide vormen weg te werken maar de ontschotting is nog niet volledig doorgevoerd.
- Er is een spanningsveld tussen betaalde versus niet-betaalde arbeid. Vaak is het voor de betrokkenen niet duidelijk welke taken arbeidzorgmedewerkers op zich kunnen nemen en welke taken de maatwerkers kunnen uitvoeren.

Aanbevelingen

De indieners formuleerden tot slot zes aandachtspunten en aanbevelingen. Loes Vandromme licht ze toe:

- Een eerste aanbeveling is kwaliteitsvolle en geografisch goed gespreide arbeidsmatige activiteiten blijven garanderen. Het is van groot belang dat de grote diversiteit aan AMA-initiatieven gehandhaafd blijft om een antwoord te bieden op de vele uitdagingen. De lokale regisseurs Sociale Economie en Werk kunnen het overzicht het best bewaren en knelpunten of kansen capteren en signaleren.
- Een tweede aanbeveling is het bevorderen van de samenwerking tussen de 139 AMA-initiatieven. Dat is niet alleen belangrijk om een werkaanbod te garanderen maar ook voor een goede doorverwijzing van de medewerkers. Daarvoor is wederzijdse kennis en openheid bij alle partijen nodig. In de provincie West-Vlaanderen is STAM vzw actief als regionale facilitator. Het zou een goede zaak zijn om dat uit te breiden naar een Vlaams initiatief.
- Er is meer overleg en afstemming tussen verschillende beleidsniveaus en -domeinen nodig. Arbeidzorg heeft raakvlakken met verschillende beleidsdomeinen en is op verschillende niveaus actief, zowel op Vlaams, lokaal als provinciaal niveau.
- Een vierde aandachtspunt is het behoud van diverse werkvormen op dezelfde werkvloer en ontschotting in de wetgeving. Op de werkvloer is een mix van diverse werkvormen een troef. Doelgroepmedewerkers hoeven daardoor hun vertrouwde omgeving niet te verlaten als ze van werkvorm veranderen. Het gaat om kwetsbare mensen en dan is voortdurend switchen van werkplaats niet bevorderlijk. In de equipe van begeleiders en coördinatoren is een ruime expertise op diverse vlakken nodig. Die kan helpen bij een vlotte en flexibele overgang tussen beide AMA's. Daarom moet worden gestreefd naar een eenduidig wettelijk kader waarin administratieve vereenvoudiging en kwaliteitsbewaking gegarandeerd blijven.
- De indieners pleiten verder voor het blijven inzetten op wetenschappelijk onderzoek. In het onderzoek dat door de UCLL in West-Vlaanderen is uitgevoerd, werd de social return on investment bestudeerd. Daaruit blijkt dat elke euro die wordt geïnvesteerd in arbeidzorg 1,3 euro opbrengt. Onderzoek kan aantonen hoe investeringen in de sociale economie rendabel kunnen zijn voor de samenleving. Een ander initiatief is de AMA-meter, ontwikkeld door het Werkburo in samenwerking met VDAB. Het is een hulpmiddel voor jobcoaches en begeleiders

¹ <https://www.pomwvl.be/ons-aanbod/informatie/onze-studies/meerwaarde-arbeidzorg>

dat zowel peilt naar de waarde van het begeleid werk als naar de inspanning die daarvoor op de werkvloer gevraagd wordt. Het werken met een wetenschappelijk gevalideerd instrument kan helpen bij het verder professionaliseren van de sector. Groene Zorg vzw werkt volgens het principe van het werkpostenbeleid. Hoewel dat niet de scope van deze conceptnota is, zou een proefproject over werkpostenbeleid in het kader van de uitrol van individueel maatwerk zeker nuttig kunnen zijn.

- Tot slot pleiten de indieners voor onderzoek naar een mogelijk groeipad in de subsidiëring. Deelname aan arbeidszorg betekent voor sommige mensen een financieel verlies door de extra kosten die niet altijd vergoed worden, zoals die voor kinderopvang of vervoer. Een mogelijke subsidiëring daarvan kan worden onderzocht.

Loes Vandromme stelt voor om over deze conceptnota een hoorzitting te organiseren. Het thema verdient het om te worden besproken met mensen die actief zijn op het terrein.

2. Bespreking

Thijs Verbeurgt stelt dat de nota een goed overzicht geeft van de stand van zaken en de uitdagingen van de arbeidszorg. Het onderzoek waarnaar wordt verwezen is interessant. Het recht op arbeid is essentieel en al te vaak gaat het in de debatten in de commissie over verplichtingen voor werkzoekenden. Er zijn ook veel mensen die graag willen werken en willen bijdragen maar daar niet toe komen door de uitdagingen waarmee ze kampen. Arbeidszorg is een belangrijk instrument om die mensen op een zinvolle manier een bijdrage te laten leveren.

De Vooruitfractie is ervan overtuigd dat arbeidszorg zo breed mogelijk moet worden uitgerold en dat alle mogelijke drempels moeten worden weggewerkt. De fractie steunt dan ook het voorstel om een hoorzitting te organiseren met de actoren op het terrein om het beleid te kunnen verbeteren, aldus *Thijs Verbeurgt*.

Allessia Claes deelt de mening dat arbeidszorg bijzonder waardevol is. Dat het tussen twee beleidsdomeinen zweeft – WSE en WVG – maakt het ingewikkeld. In theorie zijn de verschillen tussen AMA Sociale Economie en AMA Welzijn logisch en verklaarbaar. In de praktijk is dat minder het geval en dat kan verwarrend zijn. Het wekt de indruk dat de regeling onvolmaakt is. Er is intussen al gesleuteld aan het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten en er zijn al stappen vooruitgezet. Na een kwarteeuw moet arbeidszorg echter een beter statuut krijgen. Op termijn moet er een uniform statuut komen maar vanuit realistisch oogpunt is dit werk voor de volgende regeerperiode.

Arbeidszorg is een zinvol instrument om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt de kans te bieden om opnieuw aansluiting te vinden met de arbeidsmarkt door hen in contact te brengen met werk. Voor de doelgroep is betaald werk in de sociale of reguliere economie nog een stap te ver. Arbeidszorg kan wel een opstap zijn naar een betaalde job. Bij arbeidszorg gaat het vooral over de sociale en maatschappelijke waarde van werk en over contacten, structuur, zingeving en waarden ontdekken. Het blijft wel een vorm van vrijwilligerswerk.

Allessia Claes onderschrijft de probleemstelling van de indieners van de conceptnota, zoals de versnippering van de statuten, de schotten tussen Welzijn en Werk en het spanningsveld tussen betaalde en niet-betaalde arbeid. Het lid verwijst naar haar recente actuele vraag aan de minister van Werk over de toekomst van de arbeidszorg (*Actuele vragen* VI.Parl. 2023-24, nr. 129). Daarin stipte ze al een aantal tekortkomingen aan. Wie in de arbeidszorg werkt, kan een uitkering ontvangen en behouden maar op korte termijn zou werk moeten worden gemaakt van een onkostenvergoeding voor vervoer, opvangkosten, werkkledij enzovoort. Wie

deelneemt aan arbeidszorg mag er financieel niet op achteruitgaan. Werken moet altijd lonen, ook in de arbeidszorg. Nu gaan de organisatoren daar verschillend mee om en het is zinvol daarover in overleg te gaan en op korte termijn een oplossing te zoeken.

Allessia Claes concludeert dat de N-VA-fractie de bezorgdheden van de indieners van de conceptnota onderschrijft. Zij pleit ervoor om na te gaan welke quickwins kunnen worden gerealiseerd.

Imade Annouri vindt de conceptnota een interessant en waardevol initiatief. Hij steunt namens de Groenfractie de vraag voor een hoorzitting

Ilse Malfroot zegt dat de problematiek correct wordt geschetst in de conceptnota. Ook de Vlaams Belangfractie gaat akkoord met een hoorzitting.

Bart Van Hulle zegt dat de Open Vld-fractie het initiatief voor een hoorzitting steunt. Het is een goede conceptnota. Het lid steunt ook het voorstel om nog deze legislatuur de onkostenvergoeding te bekijken. Het kan niet de bedoeling zijn dat wie in de arbeidszorg werkt daarvoor kosten moet maken.

Loes Vandromme dankt de commissieleden voor de waardering voor de conceptnota en de aanbevelingen daarin. In overleg met de sector kan inderdaad worden nagegaan wat de quickwins zijn en wat op langere termijn kan worden gerealiseerd.

Hoorzitting

Op 1 februari 2024 hield de commissie een hoorzitting over de conceptnota. Daarover wordt verslag uitgebracht in *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1840/2.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Allessia CLAES,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AMA	arbeidsmatige activiteit
MMPPS	medische, mentale, psychische, psychiatrische of sociale problematiek
POM	provinciale ontwikkelingsmaatschappij
STAM	Stuurgroep Autonome Middenscholen
UCLL	University Colleges Leuven-Limburg
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
WSE	Werk en Sociale Economie
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin